

Nové skutečnosti o Jílové rozsedlině mezi hlubinnými doly Julius III a M. J. Hus v Severočeském hnědouhelném revíru

Neue Erkenntnisse über die Spalte „Jílové“ zwischen den Tiefbaugruben Julius III und M. J. Hus im nordböhmischen Braunkohlenrevier

Der Beitrag faßt neue geologische Erkenntnisse, wie beispielweise das Volumen der Tiefbauförderung des Braunkohleflözes in „flözleerer Fläche“ der Spalte „Jílové“ der Tiefbaugrube M. J. Hus zusammen. Er weist auf den komplizierten geologischen Aufbau hin, aber auch auf wesentlich höhere abbaubare Kohlevorräte als durch die Vorratsberechnung vorausgesetzt wurden.

New facts about clay fissure between deep mines Julius III and M. J. Hus in North Bohemian Lignite Basin

The contribution gives a review of new geological facts as the result of deep mining of lignite in the “barren area” of the clay fissure in the M. J. Hus mine. It stresses the complicated geological structure, but considerably higher workable stock than the estimated calculation of supplies.

Новые факты по Илистой расселине между шахтами Юлиус III и М. Ян Гус в Северочешском бурогольном бассейне

В статье обобщены новые геологические сведения, относящиеся к результатам подземной разработки бурогольного пласта в “беспластовой площади” Илистой расселины шахты М. Ян Гус. Подчеркивается сложное геологическое строение и выводится гораздо больше эксплуатируемых запасов, чем предполагалось на основе их расчета.

Nové skutečnosti o Jílové rozsedlině mezi hlubinnými doly Julius III a M. J. Hus v Severočeském hnědouhelném revíru

Příspěvek shrnuje nové geologické poznatky, jako výsledek hlubinné těžby hnědouhelné sloje v „bezeslojové ploše“ Jílové rozsedliny dolu M. J. Hus. Zdůrazňuje složitou geologickou stavbu, ale podstatně větší těžitelné zásoby než byly předpokládány výpočtem zásob.

1. Úvod

V katastrálním území obce Kopisty, okres Most, těžily hnědouhelnou sloj dva hlubinné doly. Přírozenou hranici těžebních polí tvořilo pásmo o šíři 200 – 250 m známé pod názvem „Jílová rozsedlina“. Její detailní popis je obsahem řady geologických zpráv a studií.

Cílem příspěvku je pouze doplnění a mírné poopravení poznatků o této ploše, které vyplynuly z báňské dorozvědky a dobývání v její východní části.

2. Báňsko-geologické podmínky dobývání

Popisovaná oblast patří do centrální mostecké části Severočeského hnědouhelného revíru, kde mocnost uhelné sloje dosahuje cca 21 m. V prostoru mezi doly Julius III a M. J. Hus (Julius II) je uhelná sloj ploše uložená, až na oblast Jílové rozsedliny, ve které je roztržena do několika ker, které směrem západním klesají pod

niveletu přerušené sloje. Ta je v oblasti obou překopů (lokomotivního a nového překopu) v nadmořské výšce + 80 m n.m.

Oba hlubinné doly Julius III a M. J. Hus (Julius II) těžily svá dolová pole prakticky bez vzájemné spojitosti při respektování přírodou vytvořené demarkace. Pouze důl M. J. Hus provedl v blíže nespecifikovaném časovém období západně od výdušné jámy Kopisty průzkum jižní pokleslé kry. Kromě nivelace se nedochoval nebo není znám, žádný údaj o mocnosti uhelné sloje, jejím úklonu, nebo jiných parametrech.

Fenomén Jílové rozsedliny byl prakticky překonán v roce 1983. Z popudu závodní správy dolu Julius III po uzavření dolu M. J. Hus vyvstal požadavek dotěžení zbytkových zásob vázaných v bývalém ochranném pilíři závodu. Výsledkem řešení bylo propojení obou dolů překopem přes Jílovou rozsedlinu, při respektování podmínek pro lokomotivní dopravu. Překop byl ražen jako účelové důlní dílo, bez požadavku na detailní geologický průzkum. Jediným výsledkem byla skutečnost, že v celé délce rozsedliny byl ražen v čistém nadložním jílu.

Toto technické řešení umožnilo spojení přirozeně rozdělených dvou těžebních polí, prodloužilo životnost dolu Julius III a vytvořilo podmínky pro dotěžení zbytkového pilíře dolu M. J. Hus a ostatních dostupných polí.

3. Důvody a způsob těžby v Jílové rozsedlině

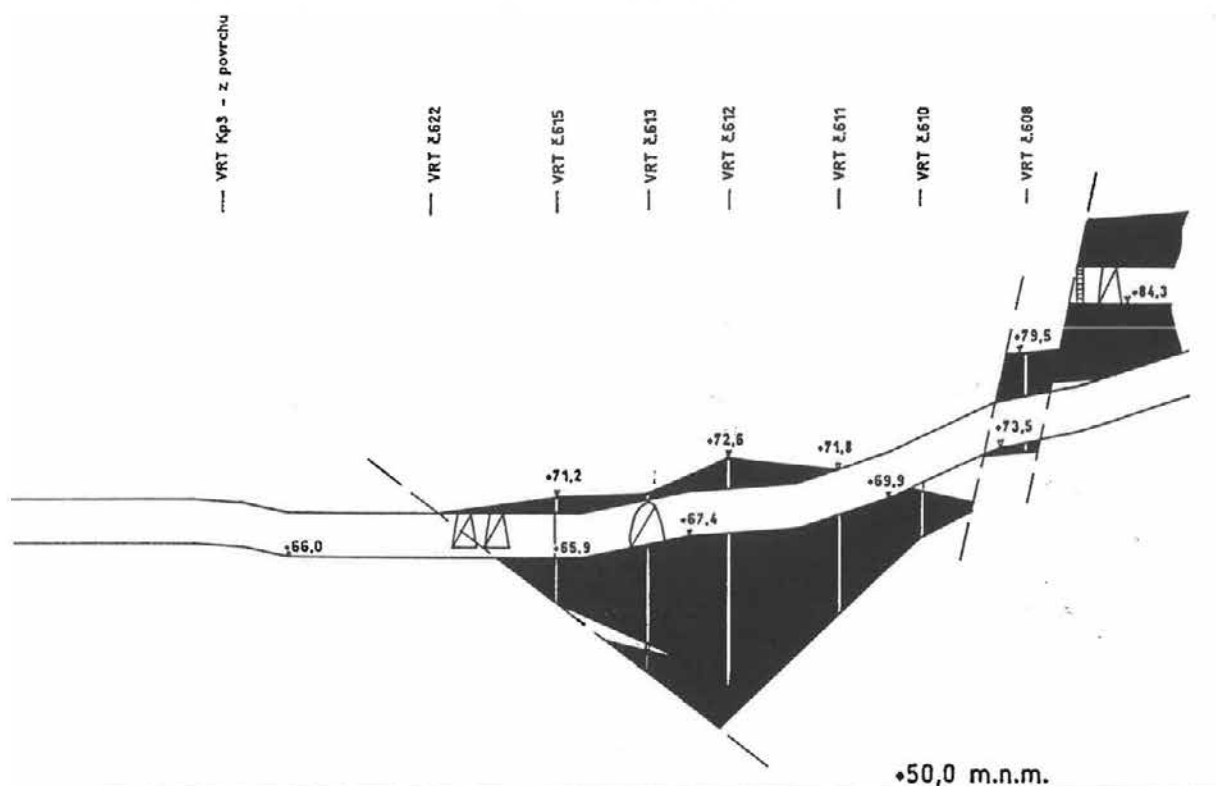
Porubní fronta v časovém období 1988 a 1989 byla částečně deformována problematickým pokusem o dosažení nejvyššího rubáňového výkonu na komoře a otvirkou těžebně málo efektivního revíru v podjezdu.

Tato skutečnost vyvolala nutnost získání nového výkonného těžebního revíru. Rychlé řešení nabízelo dotěžení části ochranného pilíře větrní jámy Kopisty a k ní přístupového koridoru, situovaného na jižní straně Jílové rozsedliny. Součástí následných těžebních prací se stal i průzkum důlními díly přilehlé části rozsedliny s velmi pozitivním výsledkem (příloha 1).

Přes složitost otvírky úpadně uložené uhelné sloje, kdy nebylo možno z technických důvodů dosáhnout paty uhelné sloje pro větší sklon, než bylo možno dosáhnout strojní technologií, vznikl revír, kde důlními vrty na přírubních chodbách byla ověřena mocnost dosahující až 19,2 m při výhřevnosti 20,5 MJ.

Na základě tohoto poznatku se vyprojektoval a realizoval nový překop (příloha 2). Jeho úkolem bylo kromě rozšíření těžby v revíru Kopisty, zpřístupnit uhelné zásoby v dosud opomíjené Jílové rozsedlině. S ražbou bylo započato na jižní straně rozsedliny. Z celkové délky cca 240 m, bylo 95 m raženo v kvalitní uhelné sloji, při zjištěné mocnosti uhlí 15 m. Z překopu, ve staničení cca 67 m směrem východním, se dále razila úpadní průzkumná a dopravní chodba, na patě byla ověřena mocnost 10,6 m. Prakticky potvrdila získané poznatky z oblasti jámy Kopisty, tedy kvalitní těžitelnou hnědouhelnou sloj (příloha 3).

Průzkum, otvírka a těžba, provedená v Jílové rozsedlině v letech 1988 – 1991, zdokumentovaly tyto skutečnosti:

NOVÝ PŘEKOP - M.J.HUS/JULIUS III

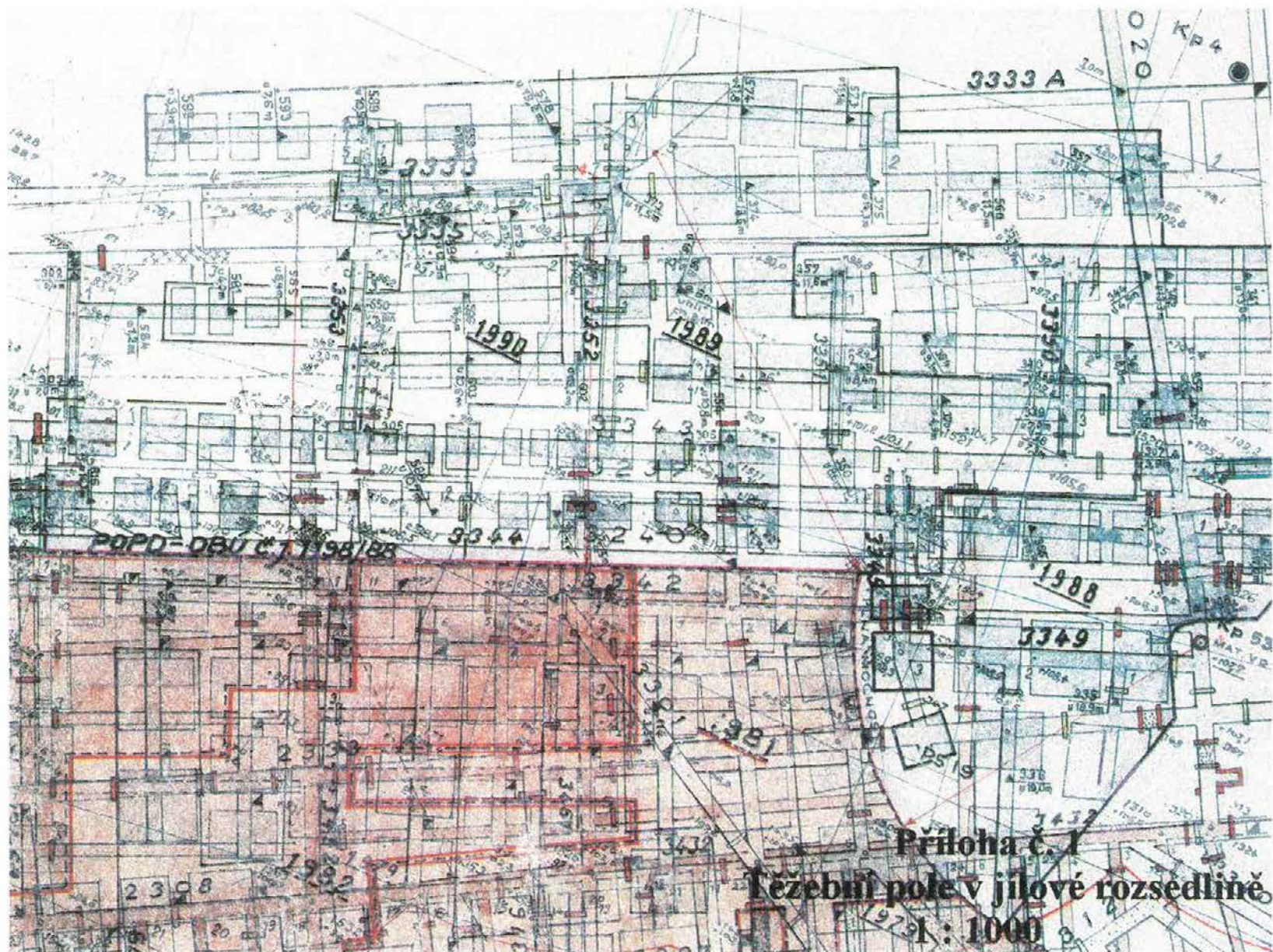
M = 1:500/1000

PŘÍLOHA č.3

- nejedná se o bezeslojné pásmo, jak je uváděno ve výpočtech zásob
- právě v této ploše (blok 29c) byly ověřeny a dobývány nejkvalitnější uhelné zásoby na dole Julius III (příloha 4)
- jedná se o složitou příkopovou propadlinu
- její mylné hodnocení vyplynulo z vrtů Kp-2, Kp-41, Kp-3 a Kp-42, které zastihly přímo poruchové pásmo
- dvojice průzkumných chodeb v Jílové rozsedlině a z ní ražená „tykadlová chodba“ k vrtu Kp-42 ověřila jižní pokleslou kru a vymezila plochu velmi kvalitní uhelné sloje.

4. Závěr

Jílová rozsedlina po provedené geologické dorozvědce důlními díly dala základ vzniku velice produktivnímu těžebnímu revíru - hlubinnému dolu Julius III. Pro plochu byl již zpracován plán otvírky a dobývání s tím, že bude rozšířen i pro 2. lávku, protože byl logický předpoklad, že mocnost pokleslé kry dosahuje hodnoty 20 m.

Příloha č. 1 Těžební pole v jílové rozsedině (Měřítko 1:1000)

Příloha č. 2 Nový překop - M. J. Hus/Julius III (měřítko 1:1000)

PŘÍLOHA č.4

Tyto připravené záměry byly rázem ukončeny v roce 1992, kdy rozhodnutím byl důl Julius III zařazen do útlumového programu hornictví. Přes všechna negativa, která vznikla, toto krátké období těžby v ploše, která nevykazovala rubatelné zásoby uhlí, prokázalo:

1. Uhlínských zásob v ploše je výrazně víc, než je evidováno.
2. Možnost součinnosti hlubinné těžby s lomovou. Dosah poklesové kotliny zasáhl v daném časovém období na lomu Most provozovaný technologický celek TC 2, včetně pásové dopravy. Přesto, že pokles pracovní pláň dosáhl hodnoty 2,5 m, nebyl tzv. střet zájmů ze strany lomu provozně evidován.

Literatura:

1. Výpočet zásob dolu Julius III – 1960
2. POPD pro těžební záměr v Jílové rozsedlině